

Leernetwerk Leren van Praktijkervaringen in de Jeugdhulp

Impressie bijeenkomst d.d. 19 januari 2021 m.b.t. vraagverheldering en informatieverzameling

Deelnemers vanuit gemeenten, wijk- en gebiedsteams, zorgaanbieders en Foar Fryske Bern bogen zich over de volgende vragen:

- Welke informatie heb je minimaal nodig om goed inzicht te krijgen in wat er speelt in een gezin en om tot een samenhangend beeld van een gezin en de betreffende situatie te komen?
- Hoe vraag je deze informatie uit? Waar loop je tegen aan in jouw praktijk? Wat heb je daarin nog nodig?

Introductie thema vraagverheldering

- Om gezinnen goed te kunnen helpen is vraagverheldering samen met het gezin nodig;
- Uit rapportages Team Toegang HSJ en REX Jeugd blijkt dat aan de voorkant vaak onvoldoende informatie is verzameld over het gezin en de hulpvraag om een onderbouwd advies voor passende hulp te kunnen geven.
- Tijd nemen voor vraagverheldering bij de start, levert winst op gedurende het verdere proces en creëert perspectief voor gezin.
- Een begrijpelijke problemen- en krachten-analyse, waar gezin en professionals zich in kunnen vinden, is van belang voor inzicht in problematiek en motivatie voor behandeling van gezin.

Voor 80% van de deelnemers is dit thema relevant voor de eigen praktijk. 92% van de deelnemers vindt een samenhangend beeld van gezin en situatie belangrijk en noodzakelijk om een goed advies over benodigde hulp te kunnen geven. Door 38% van de deelnemers wordt altijd een samenhangend beeld opgesteld en 57% doet dat meestal.

Ervaren knelpunten in de praktijk:

- Onvoldoende (ervaren) tijd en ruimte voor/door professionals (caseloadnormering/werkdruk);
- Onderliggende problematiek van ouders, die niet wordt (h)erkend door ouders en dynamiek in het gezin / gebrek aan systemisch kijken;
- Ontbreken regievoering en samenwerking/afstemming rondom het gezin;
- Financiering / beschikkingen / profielaanduiding bij start traject / aanbod-denken;
- Gebrek aan beschikbaarheid passende hulp, o.a. door wachtlijsten / versnippering van aanbod.

Andere genoemde knelpunten zijn: gebrek aan eenheid van taal (elkaar begrijpen/verstaan), privacy, gezin moet vaak hun verhaal opnieuw vertellen, ontbreken van SMART doelen, nadruk op actie, waarbij hulp niet

aansluit, omdat niet is doorgevraagd en geen tijd is genomen voor analyse. Tenslotte wordt de regionale verscheidenheid in toegang tot hulp genoemd.

Minimaal benodigde informatie om goed inzicht te krijgen in wat er speelt en om tot een samenhangend beeld te komen:

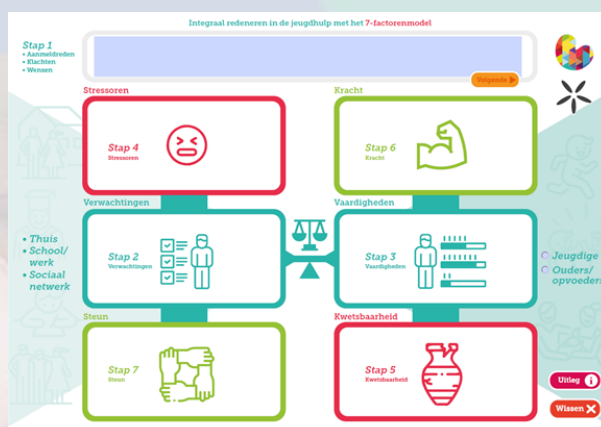
- Geschiedenis gezinssysteem/tijdlijn/life events;
- Hulpverleningsgeschiedenis: wat ging goed en wat hielp niet / behaalde resultaten;
- Problematiek ouders/gezin/systeem;
- Levensdomeinen (huisvesting/financiën, e.d.);
- Helpende en niet helpende factoren / zorgen en krachten;
- School / sociaal netwerk.

Wat hebben professionals nodig om tot een samenhangend beeld te komen?

- Tijd;
- Eénduidigheid van taal/structuur;
- Zicht op verschillende levensgebieden;
- Benutten reeds beschikbare informatie;
- Meenemen verschillende perspectieven (ouder/jeugdige/school);
- Vaardigheden professionals, zoals doorvragen, vertragen, niet te snel willen handelen/helpen, reflectie;
- Analyse gebruiken als interventie in het gezin.

Methodieken voor gestructureerde en systematische problemen- en krachtenanalyse

• 7 factorenmodel:

Dit model ondersteunt professionals bij het maken van een integrale afweging van de belangrijkste factoren die bijdragen aan ontstaan, instandhouding, verergering of vermindering van problemen.

Risico- en beschermende factoren in het gezin en in de context van het gezin en de onderlinge samenhang worden inzichtelijk gemaakt. Ook sterke kanten van het gezin en steun vanuit het sociaal netwerk worden in kaart gebracht en hoe deze kunnen bijdragen aan de oplossing van de problemen. Op grond van deze analyse worden concrete doelen en een plan van aanpak geformuleerd en prioriteiten gesteld. Door systematisch naar het gezin te kijken leren we jongeren en ouders/opvoeders beter te begrijpen. Daardoor kan beter worden aangesloten bij hun vragen en behoeften en is de kans groter dat er passende zorg wordt geboden die echt het verschil maakt.

Krachtenwijzer / ZRM, domeinen:

1. Persoonlijk niveau: ZRJ-Score		Primair milieu - Ouderschapschalen	
1 0-4+ jr.	Geestelijke gezondheid, gedrag en ontwikkelingsstaat	1 Lichamelijke verzorging	
2 0-4+ jr.	Lichamelijke gezondheid	2 Sociaal emotionele ondersteuning	
3 4-12+ jr.	Activiteiten Dagelijks Leven	3 Scholing	
4 12-18+ jr.	Verslaving	4 Opvang	
5 12-18+ jr.	Tijdsbesteding	5 Toezicht op vrije tijd	
2. Primair milieu: ZRJ-score		6 Opvoedingsstress	
1 12-18+	Financiën	7 Beschermen in omgeving buiten gezin	
2 12-18+	Huisvesting	Primair milieu - Zelfredzaamheid ouders	
3 12-18+	Huiselijke relaties	1 Financiën	8 Middelengebruik
3. Secundair milieu: ZRJ-Score		2 Werk & Opleiding	9 Basale ADL
1 4-12+ jr.	Sociaal netwerk	3 Tijdsbesteding	10 Instrumentele ADL
2 4-12+ jr.	Maatschappelijke participatie	4 Huisvesting	11 Sociaal netwerk
3 4-12+ jr.	Justitie	5 Huiselijke relaties	12 Maatschappelijke participatie
5 12-18+ jr.	Dagbesteding	6 Geestelijke gezondheid	13 Justitie
6 12-18+ jr.	Omgang met instanties	7 Lichamelijke gezondheid	

De [Krachtenwijzer](#) geeft een beeld van de zelfredzaamheid van een persoon per levensgebied. Ook geeft het inzicht in de mate waarin iemands zelfredzaamheid berust op eigen kracht, op eigen netwerk en op professionele hulp. Elk domein in de krachtenwijzer wordt gescoord van 1 (= niet zelfredzaam met een acuut probleem) tot 5 (= volledig zelfredzaam en geen ondersteuning nodig). De ernst van de problematiek van jeugdige en ouder(s) wordt apart gescoord. Scores ≤ 3 op meerdere domeinen geldt als meervoudige problematiek. Minimaal 4 scores van ≤ 2 geldt als hoog complexe problematiek.

4 vensters:

Het [4-venster model](#) bestaat uit vier stappen, waarin de benodigde informatie in kaart wordt gebracht:

1. *Wie zijn de mensen:* welke mensen vinden het belangrijk dat het goed gaat met deze persoon? (genogram);
2. *Wat zijn de feiten:* naast een tijdslijn en zorgen en krachten, wordt oplossingsgericht in kaart gebracht: wanneer gaat het goed en wanneer lukt het wel;
3. *Hoe wegen we de situatie:* onderbouwing van afweging of beslissing en welke criteria hanteren we? Wanneer is het 'goed genoeg'?
4. *Wat zijn de volgende stappen:* concrete acties / plan van aanpak en mogelijk plan B.

Andere door deelnemers toegepaste methodieken zijn:

- Framework for the Assessment of Children in Need and their Families
- Domeinen van Schalock

20% van de deelnemers voelt zich voldoende toegerust om zelfstandig met (één van) deze methodieken aan de slag te gaan. De overige deelnemers geven aan (nog) behoefte te hebben aan:

- Training / webinar 30%
- (Digitale) tool / checklist / format 30%
- Schriftelijke informatie / handleiding 20%

Vervolgafspraken

- Experimenteren met één van de genoemde methodiek(en), voor zover nog geen bepaalde methodiek wordt toegepast;
- Bespreken met collega's:
 - Herkennen collega's bovengenoemde knelpunten? Zijn er aanvullingen?
 - Maken collega's gebruik van een methodiek om een samenhangend beeld samen met gezin op te stellen?
 - Zo ja, wat zijn hun ervaringen?
 - Zo nee, welke belemmeringen ervaren zij om met een methodiek te gaan werken? Wat hebben zij nodig om dit wel te gaan doen?
 - Collega's stimuleren om methodiek te gebruiken voor het systematisch in kaart brengen van de hulpvraag en de situatie van het gezin.